

ภูมิปัญญาการเลี้ยงไหม

ชื่อ - สกุล นางมาลา ดวงวิญญาน

เกิดเมื่อวันที่ 11 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2500

บิดาชื่อ นายอ้อย มารดาชื่อ นางมา

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 27 หมู่ 1 บ้านหนองปลาปิ้ง

ต.ศรีสำราญ อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ

อาชีพ เกษตรกรรม

วิธี/ขั้นตอนการทำ

วัสดุ/อุปกรณ์

1. โตะเลี้ยงหรือกระดังเลี้ยงไหม
2. ตาข่ายถ่ายมูลไหมทั้งวัยอ่อนและวัยแก่
3. ตะกร้าเก็บใบหม่อน
4. จ่อ
5. มีด
6. เขียง

วิธีการเลี้ยง

การเลี้ยงไหมผู้เลี้ยงต้องมี ฝักไหม หรือเรียกว่า ฝักหลอก มีฝักประมาณ 100-200 ฝัก นำมาเพาะให้ออกตัวบี้ใช้เวลาฝักตัวบี้ประมาณ 1 สัปดาห์ ตัวบี้ก็จะเจาะฝักเองตามธรรมชาติ ตัวบี้จะมีสีขาว มีปีกคล้ายตัวหนอนผีเสื้อ เมื่อตัวบี้ออกมาหมดแล้วผู้เลี้ยงจำตัวบี้มาจับคู่ ๆ เพื่อที่จะได้ทำการผสมพันธุ์ ตัวผู้ ตัวเมีย ในช่วงเช้าใส่แผ่นกระดาษ เมื่อตัวบี้ออกไข่แล้ว 1 วัน ผู้เลี้ยงก็นำตัวบี้ที่ไข่ออกให้หมดแล้วนำตัวบี้ไปทิ้งเก็บเพียงไข่บี้ไว้ ตัวบี้ 1 ตัวออกไข่ได้ประมาณ 60-80 ฟอง ไข่ตัวบี้จะเก็บไว้ในกระดังเอาผ้าห่อให้มิดชิดใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ ไข่บี้จะแตกเป็นลูกอ่อนตัวหม่อนสีดำ เมื่อลูกหม่อนออกแล้วผู้เลี้ยงก็นำเอาใบหม่อนหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ มาโรยให้ตัวหม่อนกินเป็นอาหารต่อไป การให้อาหารตัวหม่อน 1 วันให้อาหาร 3 มื้อ วันที่ 2 ให้อาหาร เช้า-เย็น ให้อาหารอยู่อย่างนั้นประมาณ 3-4 วัน แล้วตัวหม่อนจะหยุดกินอาหารเพื่อบนพัก 2 วัน ผู้เลี้ยงเรียกช่วงอายุหม่อนช่วงนี้เรียกว่า

นอน 1 หรือนอนซัชน เมื่อลุกขึ้นมาตัวหมอนก็จะลอกคราบทิ้งก็จะออกมาเป็นตัวหนอน จากนั้นให้อาหารอีก 3-4 วัน เข้า-เย็น แล้วตัวหนอนก็จะนอนพักผ่อน 3-4 วัน ผู้เลี้ยงเรียกช่วงอายุหมอนช่วงนี้เรียกว่า นอน 2 เมื่อตัวหนอนลุกขึ้นผู้เลี้ยงก็จะให้อาหาร (ใบหมอนพรมน้ำเล็กน้อย) ตัวหนอนอีก 4-5 วัน ตัวหนอนก็จะนอนอีกช่วง ผู้เลี้ยงเรียกช่วงอายุหมอนช่วงนี้เรียกว่า นอน 3 ตัวหนอนก็จะลุกขึ้นมากินอาหารอีก 5 วัน แล้วตัวหนอนจะหยุดกินอาหาร แล้วนอนพักผ่อนผู้เลี้ยงเรียกช่วงนี้เรียกว่า ตัวหนอน (หนอน) หนอนใหญ่ เพราะตัวหนอนจะโตเต็มที่ตัวเท่าหลอดกาแฟ ยาวประมาณ 1.5 นิ้ว จากนั้นตัวหนอนจะนอนอีก 2-3 วัน เมื่อตัวหนอนลุกขึ้นตัวหนอนจะกินอาหารอยู่อีกประมาณ 6 - 7 วัน จากนั้นตัวหนอนจะเริ่มสุก โดยผู้เลี้ยงจะสังเกตตัวหนอนในช่วงสุก หากตัวหนอนมีลำตัวสีเหลืองใสก็จะแยกใส่ภาชนะอีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า จ่อ เป็นภาชนะที่คล้ายกระดังแต่จะมีขนาดใหญ่ กว้าง และมีไส้ในลักษณะเป็นเส้นลายกันหอย เพื่อให้ตัวหนอนที่สุกพร้อมจะสร้างรัง เข้าฝัก ในการสร้างรังตัวหนอนใช้เวลา 1 คืน ในการเข้าฝัก สร้างเส้นใยไหมถึงตอนเช้าเมื่อตัวหนอนเข้าฝักหมดแล้วผู้เลี้ยงก็จะเก็บฝัก หรือที่เรียกว่าฝักหลอก (ฝักหลอกจะมีสีเหลืองทองสุก) ออกจากจ่อ เพื่อเตรียมทอเส้นใยไหมต่อไป

ภูมิปัญญาการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการทำนา

ชื่อ - สกุล นายจำเนียร ผดุงจิตร

เกิดวันที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2489

ชื่อบิดา นายทองดี ชื่อมารดา นางสาวสอน

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 98 หมู่ที่ 4 ตำบลศรีสำราญ

อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

อาชีพ เกษตรกร

1. การปลูกพืชบำรุงดิน เช่น โสน ถั่วพุ่ม
2. การทำปุ๋ยหมักโดยใช้เศษวัชพืช ผลไม้ หอยเชอรี่

วิธี/ขั้นตอนการทำ

วัสดุ/อุปกรณ์

1. เศษผัก เศษอาหาร และเศษผลไม้ ที่ไม่ใช่แล้ว
2. กากน้ำตาล
3. น้ำ

วิธีการทำ

1. สำหรับขั้นตอนการทำนั้นเริ่มจากการเตรียมน้ำหมักชีวภาพ ในอัตราส่วนผสม 3:1 หมายถึงการเอาเศษวัชพืช เช่น เศษผัก เศษผลไม้ประมาณ 3 กิโลกรัม ผสมกับกากน้ำตาล 1 กิโลกรัมและน้ำสะอาด 5 ลิตร
2. ทิ้งไว้ประมาณ 60 วันก่อนที่จะนำมาใช้

วิธีการใช้

1. เมื่อมีน้ำหมักชีวภาพแล้วขั้นตอนการทำปุ๋ยหมัก ก็เพียงนำมูลสัตว์และวัชพืชมาคลุกเค้าให้เข้ากันราดด้วยน้ำหมักชีวภาพแล้วคลุมด้วยพลาสติกหมักทิ้งไว้

2. จากนั้นก็มาพลิกกลับด้านใหม่ครั้งแรกในวันที่ 3 และอีก 3 ครั้ง เมื่อครบทุกๆ 7 วัน รวมทั้งสิ้น 24 วัน ก็จะมีปุ๋ยหมักไว้ใช้งานแล้ว

ภูมิปัญญาการทำนาข้าวแบบปลอดสารพิษ

ชื่อ - สกุล นางเพ็ญศรี กุลสุวรรณ

เกิดวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2503

ชื่อบิดา ชื่อมารดา

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 3 บ้านนามน

ตำบลศรีสำราญ อำเภอคอนสวรรค์

จังหวัดชัยภูมิ

อาชีพ เกษตรกร

การทำนาข้าวปลอดสารพิษ เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ข้าวสำหรับการบริโภคอย่างปลอดภัย ไร้สารพิษ รักษาสุขภาพ

และ สิ่งแวดล้อม ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะอนามัย สมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรค หรือมีโรคน้อยที่สุด เมื่อคน มีความแข็งแรงทั้งกายและใจแล้ว จะได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อ สังคม เพื่อให้เกิดผลดี

วิธี/ขั้นตอนการทำ

วัสดุ/อุปกรณ์

1. พันธุ์ข้าว
2. จอบ
3. ถัง
4. กระสอบ
5. น้ำจุลินทรีย์
6. ตอก
7. เครื่องพ่นจุลินทรีย์

วิธีการ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพันธุ์ข้าว การคัดเลือกพันธุ์ข้าว

1. คัดเลือกพันธุ์ข้าว เช่น ข้าวพันธุ์ กข. 6 ข้าวหอมมะลิ
2. การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว คัดเลือกแปลง ข้าวที่มีต้นข้าว รวงข้าว เมล็ดข้าวที่โต แข็งแรง เมล็ดข้าวแก่จัด เมล็ดข้าวมีความสมบูรณ์ ถอนออกเป็นรวงๆ ที่สมบูรณ์ที่สุด เก็บไว้ต่างหาก
3. นำมาแยกเมล็ดข้าวและฟางข้าว ออกจากกัน จากนั้นนำเมล็ดมาผัด เพื่อคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ ที่ไม่สมบูรณ์ออก
4. นำเมล็ดข้าวที่คัดเลือกว่าดีแล้วตากแห้ง แล้วเก็บไว้ทำพันธุ์ในปีต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมพื้นที่ทำนา

1. การเตรียมคูคันนา การทำนาจะต้องเตรียมคูคันนาให้มีความสูงประมาณ 50 - 70 เซนติเมตร ความหนา 60 -80 เซนติเมตร เพื่อกักเก็บน้ำ เพราะข้าวจะขาดน้ำไม่ได้ ถ้าไม่มีน้ำขัง จะเกิดพวงวัชพืชในข้าว ทำให้ข้าวเจริญเติบโตช้าเสียเวลาในการกำจัดวัชพืช คันนาควรใส่ท่อระบายน้ำ เพราะถ้า ช่วงแรกในการปักดำไม่ควรให้ระดับน้ำสูงมากกว่า 10 เซนติเมตร เพราะต้นข้าวยังไม่แข็งแรงพอ ถ้ามีน้ำในแปลงนามากจะทำให้ต้นข้าวเน่าได้ ควรมีท่อระบายน้ำออก

2. ปรับพื้นที่ในคันนาให้มีระดับเท่ากัน อย่าให้มีน้ำเอียงด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อจะได้ขังน้ำอยู่ระดับเดียวกัน ถ้าหากพื้นที่นาที่มีความลุ่ม มีระดับพื้นที่ในระดับเดียวกันก็ไม่มี ความจำเป็นในการปรับพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3

หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวเสร็จ พื้นที่นายังมีฟางข้าวมีหญ้า เราควรนำปุ๋ยหมักจุลินทรีย์ หว่านทั่วไป โดยคิดเฉลี่ย 200 กิโลกรัม ต่อ 1 ไร่ แล้วฉีดพ่นด้วยน้ำยาจุลินทรีย์ ให้ทั่วแล้วไถกลบ ฟางข้าว จุลินทรีย์ จะช่วยย่อยสลายฟางข้าว ให้น้ำเปื่อย ทำให้ดินร่วนซุยเป็นอาหารของข้าวต่อไป สำหรับขั้นตอนนี้ควรทำในช่วงเดือนธันวาคม เพราะในช่วงนี้เป็นหน้าหนาว มีหมอกลงเหมาะในการขยายตัวของ เชื้อจุลินทรีย์

ขั้นตอนที่ 4

1. นำน้ำจุลินทรีย์มาหมักเมล็ดข้าว โดยให้น้ำจุลินทรีย์ ท่วมเมล็ดข้าว หากมีเมล็ดข้าวฟูน้ำ ให้เก็บออกให้หมด
2. แช่เมล็ดข้าวประมาณ 2 - 3 วัน
3. นำขึ้นจากน้ำมาพักไว้สัก 1 วัน
4. นำมา หว่านในแปลงที่เตรียมไว้

ขั้นตอนที่ 5 การเตรียมพื้นที่สำหรับเพาะต้นข้าว

1. ช่วงเดือนมิถุนายน เตรียมแปลงสำหรับเพาะพันธุ์ข้าว ให้มีน้ำขังพอที่จะหว่านกล้า เราไถและคราดดินให้ร่วนซุย และระดับพื้นเสมอกัน ปล่อยทิ้งไว้ประมาณ 2-3 ชั่วโมง
2. นำเมล็ดข้าวที่เตรียมไว้มาหว่าน อย่าให้หนาหรือห่างจนเกินไป
3. ประมาณ 10 - 15 วัน ต้นกล้าตั้งหน่อได้แข็ง นำน้ำจุลินทรีย์ ผสมน้ำพ่นต้นกล้า โดย ผสมน้ำจุลินทรีย์ 3 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วแปลงกล้า
4. ขังน้ำใส่ต้นกล้า อย่าให้น้ำขาดจากแปลงกล้า
5. ก่อนจะถอนกล้า 5 วัน ให้นำน้ำจุลินทรีย์ พ่นอีกเพื่อจะได้ถอนง่าย เพราะรากจะฟู

ขั้นตอนที่ 6 การปักดำ

ในช่วงก่อนการปักดำ เราควรขังน้ำ ไว้ในนา เพื่อจะทำให้ดินนึ่ม ดินไม่แข็ง ง่ายในการไถดำ เราควรจะกักน้ำเอาไว้

1. เวลาดำนา จะปล่อยน้ำที่ขังออก จากคันนา ให้เหลือไว้ประมาณ 10 – 15 เซนติเมตร อย่าให้น้ำมาก หรือน้อยจนเกินไป ถ้าน้ำมากจะทำให้ข้าวเปียย ถ้าน้ำน้อยหากฝนขาดช่วงจะทำให้ข้าวขาดน้ำ เพราะการ ทำนา ยังอาศัยน้ำฝน จากธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน

2. ไถนาและคราดที่นาให้ดินร่วนซุย และนำต้นกล้ามาปักดำ โดยกะความห่าง ระหว่างต้นให้ห่างประมาณ 40 เซนติเมตร เพื่อให้แตกกอได้ดีและใส่ต้นกล้า กอละประมาณ 2-3 ต้นกล้า

3. ปักดำแล้วประมาณ 15 วัน นำน้ำจุลินทรีย์ไปผสมน้ำพ่นต้นข้าวในนา เพื่อกระตุ้นเชื้อจุลินทรีย์ที่หวานตอนเตรียมที่ดิน และจะทำให้ต้นข้าวแข็งแรงเติบโต และทนต่อศัตรูข้าว

4. คอยหมั่นดูแลต้นข้าว และดูแลระดับน้ำอย่าให้ขาดในนาข้าวหมั่นรักษาไม่ให้วัชพืชขึ้นในนาข้าว และพ่นจุลินทรีย์ในทุกๆ 20 วัน จนถึงข้าวตั้งท้องแล้วจึงงดการพ่นจุลินทรีย์ แต่ยังคงรักษา ระดับน้ำในคันนาอย่าให้ขาด

5. พอข้าวแก่พอสมควรก็ปล่อยน้ำออกจากคันนา และเตรียมเก็บเกี่ยวต่อไป

ภูมิปัญญาการปลูกหม่อน

ชื่อ - สกุล นางสมบุรณ์ งามปัญญา

เกิดวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2515

ชื่อบิดา ชื่อมารดา

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 10 บ้านนามน

ตำบลศรีสำราญ อำเภอคอนสวรรค์

จังหวัดชัยภูมิ

อาชีพ เกษตรกร

วิธี/ขั้นตอนการทำ

วัสดุ/อุปกรณ์

การเลือกพื้นที่

1. ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีน้ำท่วมขัง หรือ ท่วมขังเป็นระยะเวลานาน ๆ มีการระบายน้ำดีและมีหน้าดินลึก
2. มีแหล่งน้ำที่สามารถให้น้ำได้ในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงในฤดูฝนหรือช่วงฤดูแล้ง

การเตรียมดิน

หลังจากการเลือกพื้นที่ ที่เหมาะสมในการทำสวนหม่อนแล้ว ควรกันรั้วเพื่อกันสัตว์ต่างๆเข้ามาทำลายแปลงหม่อน เช่น โค กระบือ ฯลฯ ก่อนปลูกหม่อนควรปฏิบัติดังนี้

1. ไถดิน เพื่อพลิกดินชั้นล่างขึ้นชั้นบน แล้วตากแดดไว้ 2 -3 วัน ก็ทำการไถพลิกดินอีกเพื่อฆ่าแมลงศัตรูและฆ่าเชื้อโรคต่างๆที่อยู่ในดิน และเพื่อกำจัดวัชพืช
2. ไถพรวน เพื่อให้ดินร่วนซุยเหมาะแก่การเจริญเติบโต
3. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินและเพื่อปรับปรุงคุณลักษณะของดินแล้วไถกลบ

4. กระยะปลูกให้เหมาะสมเพื่อเตรียมปลูก

วิธีการปลูก

1. เลือกกิ่งจากต้นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง คุณภาพใบดี
2. เลือกกิ่งที่มีอายุอยู่ในช่วง ๔ – ๑๒ เดือน มีผิวเปลือกเป็นสีน้ำตาล มีตาที่สมบูรณ์
3. ตัดท่อนพันธุ์ด้วยการการไถตัดแต่งกิ่งหรือมีมีดคมๆเพื่อไม่ให้ท่อนพันธุ์ฉีกและชำได้ให้ท่อนพันธุ์มีขนาดความยาวท่อนละประมาณ ๒๐ ซม. หรือมีตาหม่อนอยู่บนท่อนพันธุ์ประมาณ ๔ – ๕
4. หลังจากเตรียมท่อนพันธุ์เสร็จแล้ว ให้นำไปปลูกหรือปักชำทันที ถ้าหากไม่สามารถนำไปปลูกหรือชำได้ทันทีให้เอาท่อนพันธุ์เก็บไว้ในร่ม ใช้แกลบเผาหรือขี้เลื่อยหรือกระสอบคลุมไว้แล้วรดน้ำให้ชุ่มวันละครั้ง